

Arhitektonski fakultet Univerziteta u Beogradu

UTICAJ OLIMPIJSKIH IGARA NA URBANI RAZVOJ GRADA-PRIMJER PEKINGA

predmet: Kontinuiteti u građenju grada

profesor: mr. Petar Arsić

asistent: Ivica Nikolić

student: Miljana Radović 2008/210

Uvod

Kako veliki spektakli u modernom dobu utiču na promjene u jednoj sredini, kako je mogu modifikovati i uticati na njen razvoj? Sve su to pitanja koja nosi doba savremenog grada. Koliko uticaj spektakla treba da bude intenzivan da bi izazvao reakciju grada i uticao na svijest covjeka da njegov potencijal pretoči i u druge svrhe?

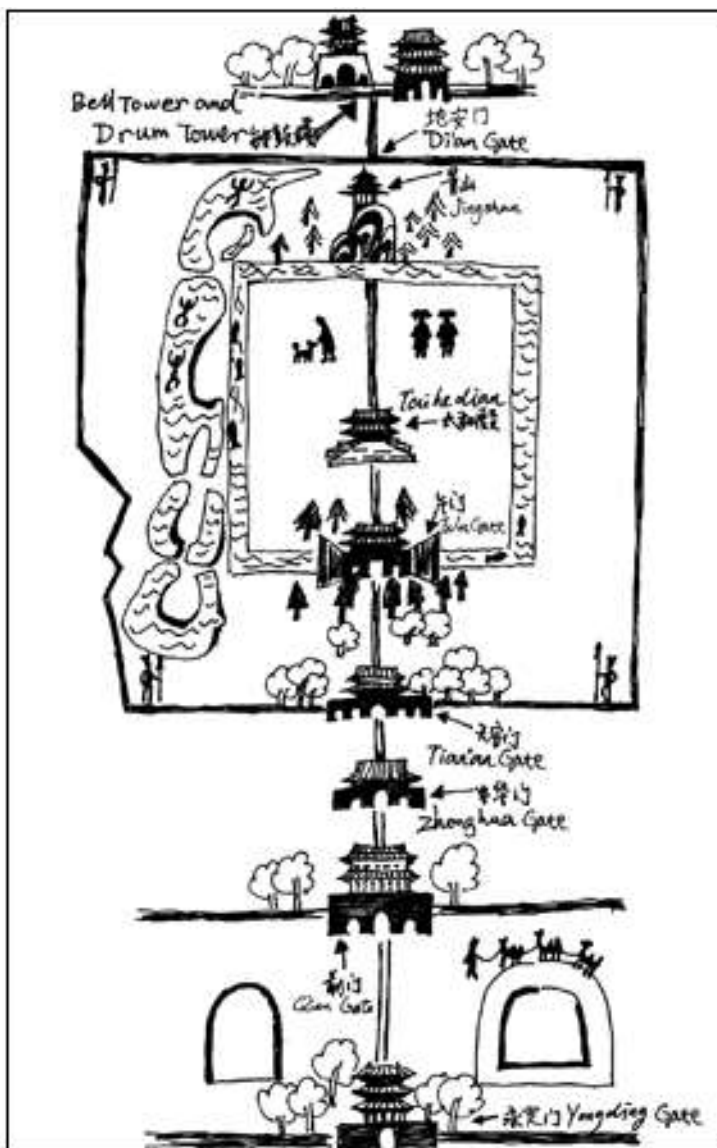
Da bi se shvatio efekat Olimpijskih igara na Peking 2008. prevashodno treba napraviti osvrt na urbanizaciju grada. Stoga se pomenuto najbolje može vidjeti na proučavanju prethodnog konteksta urbanog razvoja i budućnosti, potencijalu post-olimpijske strategije i njene održivosti kroz planiranje grada. Pekinške igre, kao katalizator, su transformisale stari Peking u novi. Mnoga pitanja ostaju otvorena za planiranje Peknga od momenta kada je Olimpijada završena. Da li će Peking uspjeti da prevaziđe krize koje su zadesile mnoge druge post-olimpijske gradove, ili će kineski kapital za urbani razvoj biti radikalno drugačijeg usmjerenja za izabrani cilj poslije Olimpijade?

Još od početka ekonomske reforme u Kini, kasnih '70-ih osjeća se dah promjena u oblasti urbanizacije. Najnaseljenija zemlja na svijetu nalazi se u sredini radikalne nadoknade modernizacije, koji proizvodi kontinuiran ekonomski rast i duboke društvene promjene. Kao posljedica ekonomskih reformi i sprovođenja nove politike javlja se ubrzani razvoj gradova.

Urbanizacija Pekinga prije Olimpijade 2008.

Peking je poznati drevni grad, čije je planiranje internacionalno prepoznatljivo. Centralna osa Pekinga stara je koliko i sam grad. Ona povezuje njegove najvažnije djelove arhitekture, koji su namjerno postavljeni direktno ili uz osovinu. Osa dijeli grad na približno jednake polovine i time pokazuje specifičnost njegovog urbanog planiranja. Njen značaj je u konceptu planiranja Pekinga neizbježan, kako u istorijskom razvoju grada, tako i u budućnosti. Preuzeće i ulogu glavne okosnice za samu Olimpijadu, a oko nje izniču svi glavni objekti objekti neophodni za realizaciju igara.

Godine 1954., Master planom za Peking produžena je karakteristična centralna osa grada. U daljem nastavku njegovog urbanog planiranja, godine 1983. na sjeveru ose postavljena je važna funkcionalna zona za kulturu, sport, izložbe i srodne funkcije.

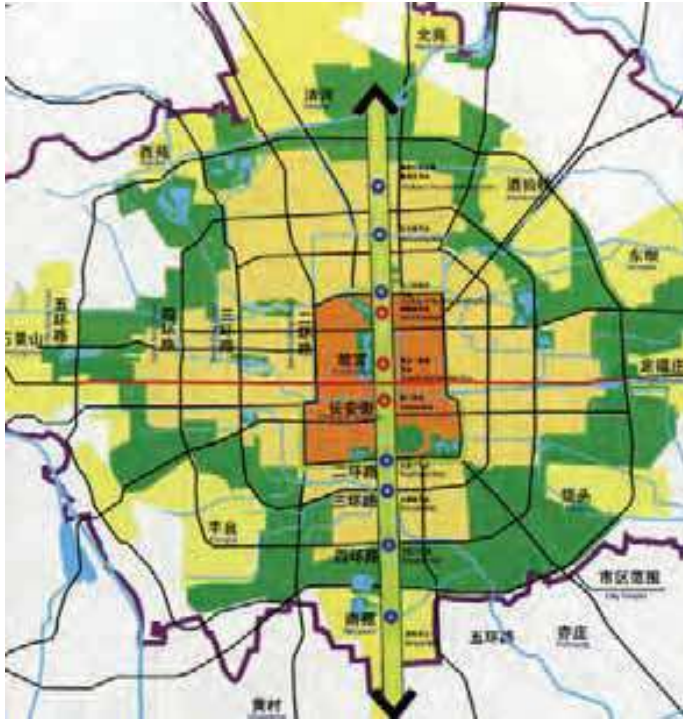

centralna osa povezuje sve znacajne djelove grada

Veliki spektakli prije Olimpijade koji su uticali na nove urbanisticke zahvate u gradu, su prvenstveno Azijske igre 1990., a potom i 50-ogodišnjica oslobodjenja NR Kine, otkada se mega događajima dodjeljuje i uloga da “liječe i uljepšaju” grad. Ovo se povezuje sa političkim temama koje su bile aktuelne u Kini, sve do Maovog “unistenja” Stare i uspostavljanja Nove Kine, 1949. godine u Pekingu.

Godine 2000., nakon učlanjivanja u Svjetsku Trgovnisku Organizaciju (WDO), Peking promovise brend internacionalne metropole sa avangardnim arhitektonskim simbolima, najavljujuci dolazak Kine na svjetsku scenu. Ovo podrazumijeva poziv na na “masovni remont” grada, urbanog tkiva i infrastrukture, a sve podstaknuto dobijanjem ponude za Olimpijadu 2001.

Zahvati koji su uradjeni za potrebe jednog ovakvog spektakla napravili su pravi bum u funkcionisanju i razvoju Pekinga. Nastaju milioni kvadrata stambenih objekata, 22 nova stadiona, 15 velikih zahvata renoviranja objekata, dva nova prstena puteva, 142 kilometra nove infrastrukture, osam novih metro linija, 40 km čišćenja rijeke, milioni novih stabala, čak i vještačke planine i jezera.

struktura plana pokazuje ekspanziju grada uz osu

Ponuda za Olimpijadu 2008. i nasljedje: Mega događaj, politika i utopijska tradicija

Olimpijska delegacija postavlja sebi za cilj da napravi Olimpijske igre najboljim i najvećim ikada. Brend “Zelena Olimpijada”, “Tehnološka Olimpijada” i “Olimpijada ljudi” treba da opravda budžet od 42 biliona dolara (10 puta veći od budžeta za Atinu 2004. i tri puta od budžeta za London 2012.). Ovaj kineski eho ima za cilj da izgradi “spomenike” arhitekture, unaprijedi infrastrukturu, izmijeni fizičku strukturu grada, ali i da demonstrira svijetu političke ideologije koje se zasnivaju na novom licu Kine, onom koje se udaljilo od njenih istorijskih ideologija. Razvoj Pekinga za 2008. slavi ne samo sport, nego i globalni i ekonomski ponos nacije poslije nedavnih neuspjeha i problema kroz koje je prošla. Takav masovni razvoj za nastanak Novog Pekinga praćen je brutalnim urbanim tradicijama kineskih utopija, nastalih kroz veliku destrukciju i obnovu, kako gradova, tako i naroda. Maoova ideološka praznina zamijenjena je sloganom “Jedan svijet za jedan san”.

Olimpijske igre sada djeluju kao “tabula rasa” da se nametne novi ideološki poredak nad haosom urbanog razvoja 90-ih.

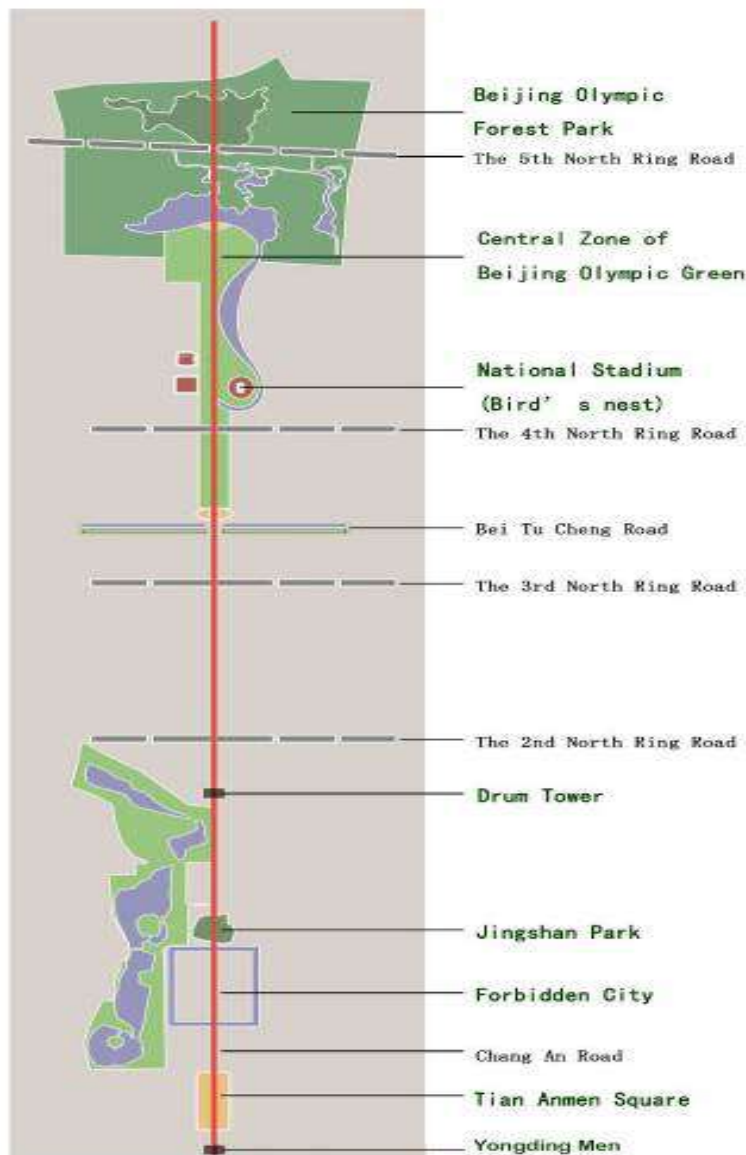

Pripreme za Olimpijadu trajale su od 2001., kada je u Peking stigao i veliki broj migranata, koji mogućnost zapošljenja dobijaju na radovima za Olimpijske igre. Broj stanovnika se povecao na 18 miliona, od cega se smatra da su 7 miliona činili neregistrovani emigranti. U periodu od 2004-2008. cijene nekretnina rastu za 400-600 %, sto donosi izuzetan profit i daje jednu novu dimenziju i karakter gradu.

Urbanističkim planom za pekinšku Olimpijadu, zadržava se tradicionalna osa sjever-istok, sa Olimpijskim parkom lociranim na sjeveru Pekinga, što je nekada bilo rezidencijalno predgrađe.

U cilju “oživljavanja” grada, ovakva prostorna koncepcija se koristi da se osvjetli romantični šarm, duga istorija i kultura drevnog Pekinga. Budućnost grada biva podijeljena u različite zone: zapadno je postavljena funkcija ekološkog pojasa, a na istoku “razvojna zona” sa nizom industrijskih tačaka sa potencijalom daljeg razvoja. Odabirom Pekinga za lokaciju Olimpijade pruža se prilika za iskorišćenjem jedinstvenog geografskog predjela, koji odlikuje specifičan odnos između grada i brda. To je takođe uticalo na stvaranje vještackog jezera oko Olimpiskog parka.

Beijing Axis Sketch

Da li je Olimpijada donijela novine u kontekstu odnosa modernog grada i njegove tradicije?

Posljednja decenija ekonomskog razvoja grada, ali i globalnog ekonomskog nivoa duboko su uticali na svakodnevni život gradskog stanovništva. Ovo se ne odnosi samo na izbor robe široke potrošnje i proizvoda popularne i komercijalne kulture, na bezbrojne bilborde postavljene širom "Novog Pekinga", nego i na rad, privatan zivot, potrošačke izbore, slobodne aktivnosti, mentalitet i kulturne modele. Sukobi između modernizacije i tradicije, ruralnog načina života migranata i novih tehnologija se na prvi pogled uklapaju u američki stil brzih promjena. Ovakva nagla urbanizacija unaprijedena Olimpijadom može se posmatrati kao brisač originalne kineske tradicije, ili sa druge strane katalizator modernog razvoja grada, bez osvrtnja na prošlost, sa idejama kojima se teži boljoj budućnosti.

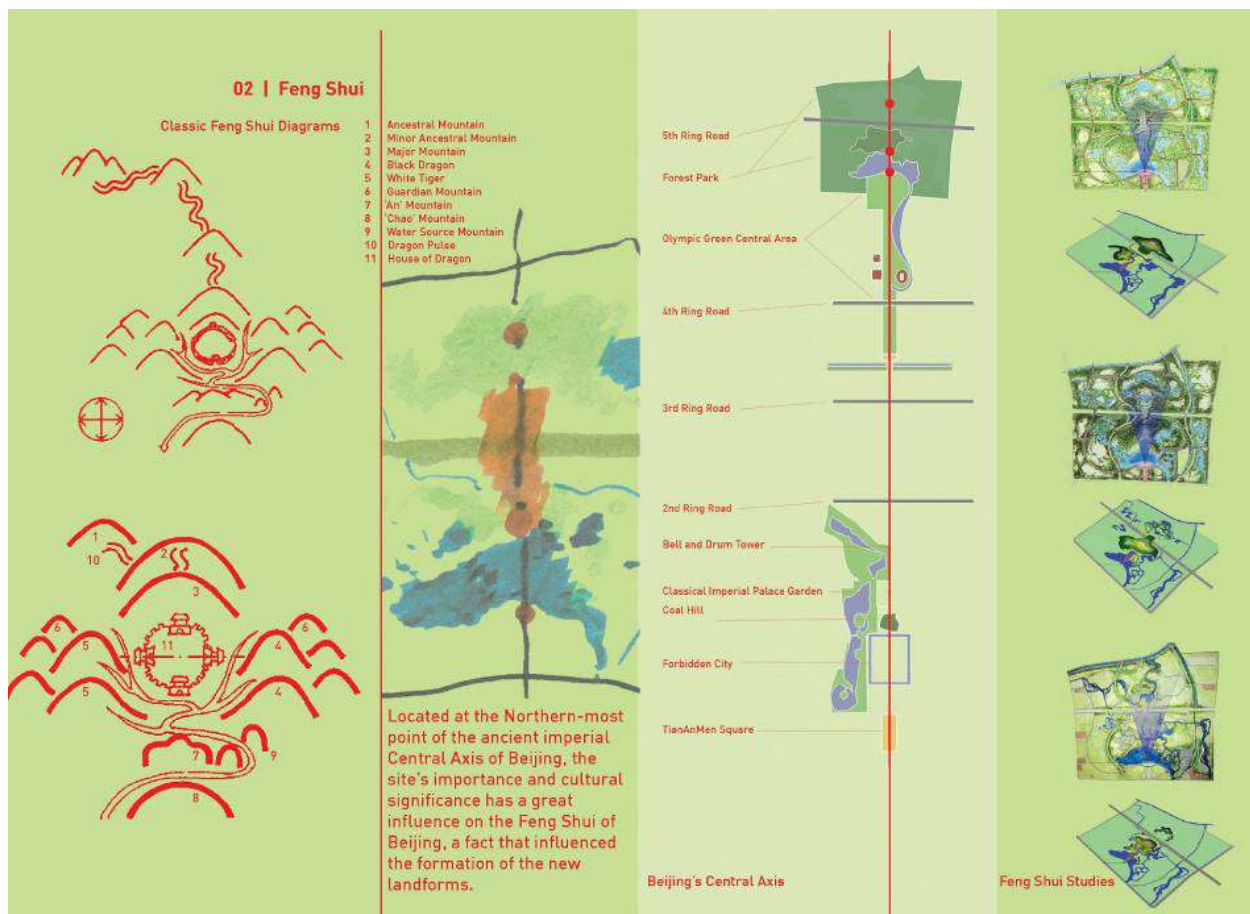
Održivi razvoj Olimpijskog grada?

Novija istorija mega-događaja može se pratiti unazad do svjetskih sajmova i manifestacija od ranog 20. vijeka u SAD i Evropi. Ipak, Olimpijske igre, uprkos njihovom obimu i prestizu, nijesu uvijek davale slične uspjehe u pogledu održivog razvoja. Godine 1964. Rim, a kasnije i Tokio grade nove infrastrukturne projekte, a 1972. u Minhenu su građeni objekti stanovanja, dok su Atlanta i Los Andjele renovirali postojeće sportske objekte. Barselona i Sidnej su bili uspješni u urbanim regeneracijama, a Atina i Montreal su smatrani neuspješnim, ostavljajući iza sebe neiskorisćene stadione i ogromne dugove. Kako održati Olimpijski stadion?

Kraj Olimpijade i održivi razvoj-da li je Peking drugačiji?

Razlika između Pekinga i drugih olimpijskih gradova je što u njegovom slučaju investicija ide najviše u novi razvoj, a ne ponovni ili u obnove projekata. Sa druge strane, Kina je i zemlja sa visokom stopom rasta u odnosu na prethodne gradove Olimpijade, koji su već zrelija ekonomska društva. U Pekingu su unaprijedene uslužne djelatnosti, komunikacije, energetske mreže, a u

gradnju uključene najnovije tehnike dizajna i metoda izrade zgrada. Stambeni bum sa milionima kvadratnih metara stvara žariste nekretnina, i novac se uliva u grad. Strategija Olimpijskog tima kreira brend za urbanizaciju regiona poljoprivrednog zemljišta, koje brzo prerasta u tržište nekretnina. Zbog razmjere i brzine gradnje procjenjuje se da su u Pekingu otvorena više od 2 miliona novih radnih mjesta. “Zelena Olimpijada” inicira oko 17 milijardi dolara za ulaganja u ekološke inicijative čišćenja grada prije i poslije igara. Primjeri uključuju 83 km zelenog pojasa, sa million posadenih stabala, solarno grijanje, “recikliranje vode”. U prostorima kao sto su *Watercube* (stadion za vodene sportive) napravljena je simbioza dizajna i reciklaže materijala. Svi prostori vec počinju da dobijaju novu namjenu. Neki stadioni su integrisani sa fakultetskim centrima, poput Media centra, koji je dizajniran da bude pertvoren u toliko potreban kongresni centar hotela. Ova Olimpijada dobijala je i epitete najveceg svjetskog urbanog razvoja, jer toliko dugorocna urbana planiranja moraju biti toliko dobro promisljena da idu u korist budućih generacija. Olimpijada je smatrana i prilikom da se jednom, konačno, promijeni način funkcionisanja grada, ali i otvaranje vidika za ostatak svijeta prema Pekingu i Kini.

dijagrami i šeme za ekološku održivost postolimpijskog Pekinga

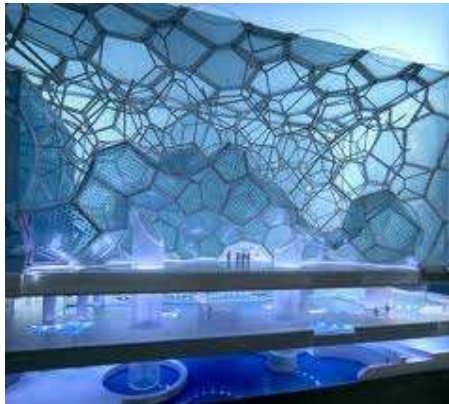

1. Forest Park (Upper Part, not shown here)
2. Olympic Village
3. Convention Center
4. Land for Future Development
5. Chinese Science & Technology Museum
6. Cultural Axis
7. Olympic Axis
8. National Gymnasium
9. National Swimming Center
10. National Stadium
11. Olympic Sport Center Gymnasium
12. Ying Tung Natatorium
13. Olympic Sport Center Stadium
14. National Hockey Stadium
15. National Tennis Center
16. Yuan Dynasty City Wall Relic Park
17. National Archery Field
18. Landmark

Društvo spektakla, *soft monuments* i postolimpijski brend

Da li bi ova Olimpijada zaista uspjela na ovom nivou, pored ideja i ideologija koje su je pratile? Ceremonija otvaranja i zatvaranja na Olimpijskim igrama predstavljala je dio koji slavi bogatu kinesku kulturu i zadivljuje mase širom svijeta. Mnoštvo takvih prikaza iz Pekinga nazvano je *soft monument*-ima, kao “bestjelesnim električnim signalima”, “savremenim monumetima instalacije”, za razliku od tradicionalnog *hard monument*-a. U tom smislu mogu se posmatrati i novonastali objekti. *Water Cube* i *Gnijezdo* postaju “marka” grada, ali ne kao što je to Ajfelov toranj za Pariz, oni za grad postaju *brend*.

Grad koji ne umire, održavanje “sna” i “ vraćanje grada” stanovnicima

Preolimpijski masterplan (2005-2020) za postolimpijski Peking pokazuje da će većina okolnih površina Olimpijskog parka ostati nepromijenjena, a oko 2,3 miliona kvadratnih metara unutar parka planirano je za novi ekonomski i kulturni razvoj, sa podzemnim trgovačkim centrima.

Nove putne mreže i transportni sistem, izgradjen za potrebe igara, integrisani su u postojeće urbano tkivo odmah nakon igara. Master planom Pekinga za 2020., postavljenog 2006. godine, predviđeno je da se Olimpijski prostor refabrikuje, prostorima dodijeli nova namjena, da se Olimpijski park modifikuje u *multi-funkcionalan kompleks*, koji je adaptiran za različite sadržaje: *sportska desavanja, izložbene prostore, poslovanje, turizam, zabavu*. Zaštićen autorskim pravima *pekinški postolimpijski brend* je bez sumnje jak u kineskoj svijesti, ali kako uspjeti da se on održi i nakon završetka Olimpijade? Najbolji put ka naprijed viđen je u fazama:

1.razriješiti   2.urbanizovati   3.raširiti   4.refabrikovati

Razrješavanje i refabrikacija Pekinga- urbani manifest kao nova ideja grada

U odgovoru na ovaj postolimpijski izazov glavna ideja je “raspustiti” Olimpijski Park natrag u grad.

Olimpijski Park kao grad evoluira kroz velike tipološke transformacije. Kroz višestruke strategije razmjene zelenih površina, njihove distribucije na potrebna mjesta sirom Pekinga, dio je ideje o širenju, umjesto koncentrisanju “Zelenog grada” na jednom mjestu. Veliki broj ovakvih primjera pomaze Pekingu da savlada neke urbane probleme koji su ga zadesili 90-ih. Peking će se razvijati sa ciljem da se potencijal Olimpijade iskoristi i za turistički razvoj. Ali suština pomenutih faza je otapanje krajolika Olimpijskog parka i njegovo razlivanje kroz grad u budućem razvoju Pekinga.

Tako on postaje istinski globalni grad, koji ima ideološku moć da utiče na razvoj drugih gradova. Time bi se zatvorila stranica o poglavlju o Olimpijadi 2008. i započela nova o budućnosti *savremenog kineskog urbanizma*.

korisceni izvori:

<http://www.china.org.cn/english/2004/Jan/84895.htm>

<http://movingcities.org/bertdemuynck/on-china/olympic-architecture/>

<http://www.amazon.com/Rehabilitating-Old-City-Beijing-Neighbourhood/dp/077480727X>

<http://en.beijing2008.cn/90/92/article211929290.shtml>

http://www.island.lk/index.php?page_cat=article-details&page=article-details&code_title=5482

<http://www.pri.org/theworld/?q=node/19262>

Beijing case concept

Beijing Olympic Forest Park

Urbanization of Post-Olympic Beijing; LIAUW, Laurence

